

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3061/2020. (III. 2.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 15.Bv.1068/2017/35. számú végzése és a Szegedi Törvényszék 5.Bpkf.475/2019/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kollár Andor ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a következőképpen foglalható össze: az indítványozó fogvatartott kártalanítási kérelmet nyújtott be jogi képviselője útján, az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények – többek között a jogszabályban előírt mozgástér hiánya – miatt 2017. május 15. napján, 2011. november 14. és 2017. május 15. közötti időszak tekintetében.
- [3] Kérelmét korábban az Emberi Jogok Európai Bíróságánál (a továbbiakban: EJEB) is benyújtotta 2016. március 2-án, amelyet nyilvántartásba vettek.
- [4] Az első fokon eljáró Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 2011. november 14. napja és 2016. december 31. napja közötti időszak tekintetében, különböző büntetés-végrehajtási intézetekben töltött fogvatartásából, összesen 1593 napra, 2 070 900 forint kártalanítást állapított meg.
- [5] A végzésben kitért az eljáró bíróság arra, hogy a megítélt kártalanításból le kell vonni az elkövetett bűncselekmények során, több sértett sérelmére keletkezett és még meg nem térített polgári jogi igények összegét.
- [6] 1.2. Érdemében a kártalanítás összegének növelése érdekében – polgári jogi igények elévülésének megállapítása végett – védői fellebbezés folytán, a másodfokon eljáró Szegedi Törvényszék az elsőfokú döntést megváltoztatta és a kérelmet a 5.Bpkf.475/2019/6. számú végzésével érdemi vizsgálat nélkül elutasította.
- [7] Indokolásában kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg a kérelem benyújtásának időpontját, valamint annak tartalmát a megjelölt sérelmezett időszak tekintetében. Tévedett azonban abban, hogy a kérelmet 2016. december 31. napjáig lehetett elbírálni. A törvényszék megállapította, hogy az indítványozó a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 144/B. §-a szerinti panasz benyújtását elmulasztotta, amely a 2017. január 1-je után is jogsértő helyzetben lévő fogvatartottak számára az előfeltétele a kártalanítási kérelemnek.
- [8] Kitért ezzel kapcsolatosan arra, hogy az elsőfokú bíróság helytelenül alkalmazta a Bv. tv. 436. § (10) bekezdésében foglalt átmeneti szabályokat, amely alapján kettéosztotta a vizsgált időszakot, és a 2017. január 1-től kezdődő fogvatartási időtartamot nem számította. Az indítványozó esetében a fogvatartás és az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények folyamatosak voltak, így a kérelmezett időszakot egészben kellett volna vizsgálni, tehát a Bv. tv. 144/B. § szerinti panasz benyújtása kötelező előfeltétel volt a kérelmet megelőzően, vagy legkésőbb azzal egyidejűleg.
- [9] Mindezekre tekintettel utasították el érdemi vizsgálat nélkül a kérelmet, ugyanis a Bv. tv. 144/B. §-ban foglalt panaszt a kérelmező nem nyújtotta be és a Bv. tv. 436. § (11) bekezdésében foglalt EJEB-hez benyújtott kérelem ebben az esetben azt nem váltja ki.
- [10] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 15.Bv.1068/2017/35. számú végzése, és a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 5.Bpkf.475/2019/6. számú végzésének alaptörvény-ellenességének megállapítását

és megsemmisítését kérte, mert véleménye szerint azok sértik az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdését, III. cikk (1) bekezdését, a IV. cikk (4) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) bekezdését, valamint a 25. cikk (1) bekezdését.

- [11] 2.1. Alkotmányjogi panaszában az indítványozó kifejtette, hogy a Bv. tv. 2017. január 1. napjával hatályba lépett a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény (a továbbiakban: Mód. tv.) rendelkezéseinek értelmezése során az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták a törvény és a jogalkotó célját, olyan többlettartalommal ruházták fel a törvényt, amely által a 2017. január 1. napot követően is folyamatosan fogvatartásban lévők tekintetében nem alkalmazhatóak az átmeneti rendelkezések, ezáltal megfosztva ezen fogvatartotti csoportot a kártalanítástól. Az indítványozó szerint ezért nincs összhang az Alaptörvény és a támadott végzések között.
- [12] Az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésében foglalt kínzás, embertelen, megalázó bánásmód tilalmának, valamint a IV. cikk (4) bekezdésében foglalt alaptalan vagy törvénytörő módon történő szabadság-korlátozás esetére járó kártalanításhoz való jog megsértését abban látta, hogy a Magyar Állam nem biztosította számára megfelelően az emberhez méltó fogvatartási körülményeket, valamint az elsőfokon eljáró bíróság nem vizsgálta a jogi képviselő által bejelentett elévülési kifogást – amelyet kielégítetlenül maradt a polgári jogi igénnyel kapcsolatosan terjesztettek elő – így ezáltal is megfosztva attól, hogy a törvény által biztosított utólagos kompenzációban részesülhessen.
- [13] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal kapcsolatban az indítványozó utal az Alkotmánybíróság gyakorlatára, miszerint azt csak az egész eljárásra figyelemmel lehet megítélni [6/1998. (III. 11.) AB határozat].
- [14] Ezen bekezdés sérelmével kapcsolatban szintén kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság nem vizsgálta az elévülési kifogását, továbbá a másodfokú bíróság téves jogértelmezése folytán a több hónapon át tartó alapvető jogi sérelmek figyelmen kívül hagyásával megfosztotta az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdésben foglalt kártalanításhoz való jogától. Előadta, hogy önmagában a bírói út formális igénybevételének lehetősége nem jelenti azt, hogy az eljárási garanciák teljesülnek. Az eljáró bíróságok döntéseinek meghozatala során ezek az immanens biztosítékok viszont nem érvényesültek.
- [15] Emellett álláspontja szerint nem érvényesült megfelelően a bírói jogvédelem sem, ami az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján a tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő jog körébe tartozik.
- [16] Érvelésében kitért arra, hogy az eljáró bíróságok olyan feltételt követeltek meg, amelyet a törvény nem tartalmazott, tehát „jogot alkotott”, a jobból kötelezettséget formált, figyelmen kívül hagyva ezzel a törvény célját és a jogalkotó akaratát, aránytalan hátrányba hozva a fogvatartottakat, különös tekintettel azokra, akik kártalanításra lennének jogosultak. Mindezek fényében hivatkozott az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésében foglalt hatalommegosztás elvének és a 25. cikk (1) bekezdésében foglalt, a bíróságok igazságszolgáltatási tevékenysége ellátásának sérelmére.
- [17] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [18] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [19] 3.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdése, IV. cikk (4) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében – a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [20] 3.3. Az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésében foglalt hatalommegosztás elve nem biztosít az indítványozónak alanyi alkotmányos jogokat, ezért arra alkotmányjogi panaszban hivatkozni alappal nem lehet.

- [21] Az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdésével összefüggő kérelem vonatkozásában megállapítható, hogy ezen rendelkezés sem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának – mivel számára közvetlen, az Alaptörvényből származó jogosultságot nem biztosít –, ezért kérelme e tekintetben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pontjában foglaltaknak.
- [22] 3.4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdése, IV. cikk (4) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29–31. §-aiban foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [23] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben kártalanítási kérelmet nyújtott be. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott ítélettel szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [24] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeiként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [25] Az Alkotmánybíróság állandósult gyakorlata szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt és az abban biztosított jogokat védi. Ebből következően az Alkotmánybíróság tartózkodik attól is, hogy törvényértelmezési és dogmatikai, szakjogi kérdésekben állást foglaljon {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33], [38]; 3074/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [68]} mindaddig, amíg a jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]; 14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [51]}.
- [26] 3.5. Az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott – figyelembe véve az eljáró bíróságok végzésében kifejtett, folyamatos fogvatartás tényével kapcsolatos indokolását – hogy az indítványozó panasza a sérelmezett döntéssel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, tehát nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [27] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2)–(3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. február 18.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1285/2019.

